

Motion till riksdagen 2024/25:853

av Azadeh Rojhan och Alexandra Völker (båda S)

Våldsutövande föräldrars vårdnadsrätt

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagstiftningen kring våldsutövande föräldrars rätt till vårdnad samt om att befästa domstolarnas skyldighet att genomföra en dokumenterad riskbedömning vid vårdnadstvister och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Rapporter och granskningar har påvisat allvarliga brister i hur våld inom familjen hanteras i vårdnadstvister. En rapport från Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige (Roks) har visat att mäns våld inom familjen ofta inte påverkar utgången i vårdnadstvister. I många fall behåller den våldsutövande föräldern vårdnaden, vilket utgör en allvarlig risk för barnens välmående och trygghet.

Rapporten omfattade en genomgång av 100 vårdnadsfall, varav 34 ledde till dom. I en majoritet av dessa fall förändrades inte vårdnadsförhållandena trots dokumenterat våld inom familjen. Det vanligaste utfallet var att föräldrarna fortsatte att ha gemensam vårdnad, trots våldet. I endast 14 av fallen beslutade tingsrätten att ge ensam vårdnad till den ena föräldern, vanligtvis mamman, medan pappan fick umgängesrätt.

Ytterligare en granskning utförd av Ekot avslöjade att många vårdnadstvister avgörs genom överenskommelser mellan föräldrar. I dessa fall uteblir de riskbedömningar som domstolarna enligt lag är skyldiga att genomföra. Enligt lagen ska domstolarna göra en dokumenterad riskbedömning för att avgöra om barnen riskerar att fara illa hos någon av föräldrarna. Men granskningen visade att tingsrätterna endast gjort en dokumenterad riskbedömning i tre av 94 fall där det fanns uppgifter om våld eller andra risker för barnen.

Dessa brister är oroande och påvisar ett akut behov av att stärka kunskapen och medvetenheten inom rättsväsendet kring mäns våld mot kvinnor och barn. Det är också nödvändigt att säkerställa att våldsutövande föräldrar inte ges vårdnad, då det strider mot barnets rätt till en trygg uppväxt, vilket är fastställt i barnkonventionen.

Den 1 juli 2021 trädde en ny lag om barnfridsbrott i kraft, vilket innebär att barn som bevittnar våld i nära relationer nu betraktas som brottsoffer med rätt till målsägandebiträde och skadestånd. Denna lag är ett viktigt steg framåt för barns rättssäkerhet. Trots detta kvarstår frågan om hur lagstiftningen påverkar den våldsutövande förälderns rätt till vårdnad.

För att säkerställa ett rättssystem som sätter barnets bästa i fokus, är det nödvändigt att se över nuvarande lagstiftning. Det är av största vikt att våldsutövande föräldrar fråntas vårdnaden för att skydda barnets rätt till trygghet och säkerhet. Nuvarande praxis, som ofta prioriterar de vuxnas rätt till umgänge framför barnets behov av trygghet, måste förändras för att fullt ut respektera och implementera barnkonventionens principer i svenska lagar och domstolsbeslut.

Azadeh Rojhan (S)

Alexandra Völker (S)